

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, October' 6-dikán 1818.

Spanyol Amerika.

A' Venecuelai Insurgenseket, különösen pedig az ő fő vezérjeket Bolívar t nagyon megtámogták némely írók pennával, az *Anglus* (Ministeri) *Kurirban*: — „A' Bolívar' utóbbi táborozásának szerentsétlen végződését (így szoll a' nevezett újságnak egy tudósítója Guyanai St. Tamásból) én nem tartom véletlen esetnek. Már tsak 16 mértföldnyire lévén a' fő várostól Caraccastól, ekkor apró tsapatokra darabolta seregeit, 's minden lépésén oly hibákat tévén, melyeket egy Káplárnak se' lehetne megbozsátani, megveretett. Minekutánna néhány Generálisoknak magához tsatolt szép seregeiket ekképpen elvesztegette, vissza jött az Apuréhez. A' nép kezdi végre felnyitni szeméit ezen vitéz vezér eránt. Ilyenek a' köztünk uralkodó egyenetlenségeknek következései. Bámulásra méltó dolog, hogy 9000 jó fegyveres emberekkel el nem tudott kergetni egy maroknyi Spanyol sereget.“

„Az Independensek' állapotja (így szoll a' nevezett újságnak egy másik Anglus levelezője) nagyon kétséges lábon áll. Bolívar a' polgári országlás' igazgatójává, P a c z pedig, egy bátor, és nagy természeti talentumokkal biró, de minden nevelés nélkül való katona, fő hadi vezérré, fognak neveztetni. Sokak igen ohajtanák, ha most Mac-Gregor itt volna (Angliában van); ő itt most sok jót tehetne.“

„Bolívár ezelőtt három héttel ide érkezett (ezt is egy Anglus írja a' Mi-

nisteri újságban, Junius' végefelé, *Augustura* városából), 's itt is fog egy idejig maradni. Sokszor beszéltem véle; én őtet nagyon szeretem; ő egy emberszerető, kinyilt szívű, jó nevelésű, tudományos ember, de nagyon félek, hogy mind e' mellett se' bír azokkal a' másokat felyülhaladó tulajdonságokkal, melyeket felőlle feltettek. Affelől belsőképpen meggyőződve vagyok, hogy mind ő, mind pedig az Országlószék eltökéllettséggel iparkodnak azon, hogy megtarthassák a' népnek tett ígéreteiket: de haszontalan, ha fundus nintsen. Nintsen elég pénz. Úgy látszik, hogy Bolívar maga is jól érzi, melly nagyon akadályoztassa őket ezen fogyatkozás. Tudatlanságból tselekedték-é vagy gonoszságból, elég az hozzá, hogy eleintén igen nagy tehetséggel hirlelték birni ezen Országlószéket. Az Anglus tiszték megtsalattattak; sokan még a' 200 Piastereket se' kapták kezekhez (itt fekszik eltemetve az ördög) melyeket ideérkezésekkor kellett volna kapniok. Osztán itt ennivaló sints egyéb, tsak hús; zöldséget nem természetnek; még az asztalt sints mivel megteríteni sok előkelő házakban; a' liquorium nagyon roszt; valami időtöltés eszébe se' jusson senkinek; egy pohár vizből 's egy pipa dohányból áll minden társalkodási fogadtatás. Könyvek dolgában telyes fogyatkozás van, mert itt az olvasó ember legritkább.“

Más újságlevelekben így felel egy Tabagói ugyantsak Anglus tudósító,

a' Kurirban felhozott kétségbeeső tudósításokra: —“

„En éppen most jövök Angosturából, a' hol két hónapig tartózkodtam. Mikor az *Oronoco* torkából kiveztem, Admiralis Brionnal találkoztam, ki a' régen *Smaragd* most *Győzedelem* nevű hajón ülven, hajós seregének egy részével oda bevezett. Mindenféle hadi kiegészítőket, puskaport, és 10,000 puska-t vitt *Angosturába* az Országlószék számára. Ezen szállítvány nagyon jókor érkezett-meg, mert az egész országban nem volt 4000 haszonvehető puska. *Bolivárnak* az ideji táborozás' kezdetében nem volt 1200-nál több puskája; gyakran megtörtént, hogy vissza kellett hazájokba küldeni a' rekrutákat, mert nem volt mivel felfegyverkeztesse. Néki oly terhekkel kellett küszködnie, a' milyenehen győzedelmeskedni közönséges embernek lehetetlenség lett volna; arra csak *Bolivárnak* volt elegendő bátorsága 's hazaszeretete. Európában gyakran hallottuk mondattatni, hogy ez a' revolúció csak kevés olyan emberek' munkája legyen, a' kik ez által semmit el nem veszthetnek; 's mindent nyerhetnek. E' nem igaz. Majd minden ittszületett birtokosok, részeseik ennek. *Bolivár* maga is egy volt a' *Caraccasi* leggazdagabb tulajdonosok között, és birtokos ura az Araguai völgyeknek. Feláldozta minden vagyonát, 's a' köz katonákkal osztozik minden inségekben és sükségszenvedésben. A' Generálisai ötet buzgósággal segítik; ő ezekkel egygyességben él; 's minden környülállásokból úgy látszik, hogy az ő országlássok erőssödik. Generális *Pacz* ezen utóbbi táborozás alatt nagy hadi tálentomokkal való birást mutatott-ki. Az, hogy a' Spanyolok *Venezuelát* valaha mehgódoltathassák, lehetetlenség. Az, hogy ők a' mellett is, hogy *Bolivár* eleintén a' Spanyol hadifoglyokat bántás nélkül vissza adta, az

elfogott insurgenseket tortúrázták 's hideg vérrel felmészárlották, a' tartomány-nak minden lakosaiban egyegy ellenséget támosztott-fel ellenek, kik familiájoknak valamelly tagjáért boszszuállással adósok nékiek. Méltó tselekedet lenne az Ánglus nemzethez, az, hogy ennek a' népeket eltörlő hádakozásnak végét vettessen; melyre nékiek két fő indító okaik lehetnének: egygyik az emberiség, másik annak a' véghetetlen haszonnak meggondolása, melly reájok az ő mesterségi míveiknek ezen tartományok' természeti gazdag terméseikért való feltsereléséből háromlana. Angliának mesterségi szorgalmatossága *Venezuelát* nem soká földi paraditsommá tenné. *Angustura* a 400 Ánglus mértföldnyire esik az *Oronoco* vize' torkától, és még itt oly nagy, hogy Angosturán felyül még 1200 Ánglus mértföldek hajókázható (megbirja a' hajókat). Nagy vizek folynak véle össze, milyenek az *Apure*, és a' *Rio-Negro*. Az *Oronoco*, rész szerént a' maga véghetetlen nagysága, rész szerént ezen vizek által, az Amazonok' országáig és *Quitóig* terjedő legtermékenyebb tartományokat összeköti, milyenek a' többek közt *Varinas*, *Caraccas*, *Uj-Granada*. Ez olyan természetű víz, mint a' *Nilus* Egyiptomban; hat hónapig egyvégtiben nevedik, 's annyi ideig száll. Nevedésének hat utolsó hetei alatt oly nagy, hogy negyven lábnyommal haladja felyül közönséges nagysága' mértékét, 's ezen idő alatt minden aljas helyekre kiöntvén, termékenyé teszi őket. —

„Itt (*Angosturánál*) most minden hadi munkát félbeszakasztott az essős idő; minden térségek viz alatt vannak; ilyenkor itt minden ember honnyában nyugszik. A' tsatázó részek mind ketten nagyon meggyengültek az utóbbi táborozás alatt: hanem a' jövő táborozásban megtörténhet, hogy a' Spanyolok, ha Euro-

pából új segítségek nem fog érkezni, megadják magokat, minthogy az insurgenseknek ember' dolgában nints fogyatkozása, 's most már fegyvert is vitt néki-**ek Brion.** Igaz a', hogy a' Veneczuelai Országlószéket sokak rágalmazták, de csak oly idegenek és szerentsevadászok, részint, kik reménségekben megsalattattak, részint pedig, a' kik Veneczuela' földjére soha ki se' léptek, hanem a' St. Thomas, St. Barthalemy, és Trinidad szigeteik' kikötőhelyeikben hallott otsárló hírek által magokat elijesztetni engedték. Ezen szigetek' kereskedési theátrómán fő személyt jádzik az önnön haszonravaló tekintet. Tudják itt azt, hogy a' mikor Veneczuela a' maga függetlenségére eljut, akkor ezen szigeteknek minden a' féle nyeresége megszűnik, melyet ezek addig abból vettek, hogy az insurgenseknek lerakodási, Biztossági, 's titkos kereskedési helyekül 's magazinumokul szolgáltak. *Bolivár* semmit el nem mulat megtenni, hogy felváltott kötelességeinek megfelelhessen; én nem esmerek nállánál tisztább szívű 's betsületesebb gondolkodású embert. Hogy a' vásárban pontos fizető, ezt magam tapasztaltam felőlle, melyre nézve újabb alkura lépvén velle, felváltottam a' mi-**ket** újabban reám bizott. De a' *Venezuelába* jövő Anglusok se' mind egyforma tulajdonságú emberek; nem mind érdemelnek tiszteletet; találatnak köztök iszákosok és engedetlenek, a' melly hibák oly lépésekre szokták venni az embereket, mellyek sehol meg nem szenvedtetnek. Olyanok is találatnak köztök, kik soha nem katonáskodtak, leg több, ha valamelly tsapszéken vagy kalmárboltban szolgáltak, következőképpen semmi tapasztalássok nintsen. De olyanok is sokan vannak ám köztök, kik ditsőségére válnak rendjeknek, 's példásan és vitézül viselik magokat. Anglus Oberster *Inglisch* az *Ortezi* tsatában Már-

tzius' 26-dikán úgy viselte magát, hogy Gen. Pacznak szemébe tünvén, e' hozzá nyargalt, megölelte, 's a' lántsáját oda nyujtván, így szollott néki: — „Fogadjael töllem Oberster Uram! ezen lántsát, mellyel én ellenségeink közzül már 500-zat agyon szurtam; szolgáljon ez az úr' vitézsége eránt viseltető tiszteletem jeleül.“ — A' következett napon Generális diplomát küldött *Bolivár* ugyan ezen Obersternek.“

Ezen utolsó tudósításnak 's más ily hanguaknak kiadója ellen, ki kétségkívű a' *Morning Chronicle* volt, így dohog (vagy mint a' Német újságok magokat kifejezik, így *polémizál* a' Ministeri rész' Kurirja: — „Minden álnok proklamációji által is véghez nem viszi a' *Morning Chronicle* azt, hogy a' Nagy Hatalmasságok célzássokat ezen fontos tárgyra nézve megváltoztassák. Az Orosz és Frantzia Udvarok már elegendőképpen kimutatták, melly nagy részvétellel legyenek a' VII-dik Ferdinandus ügye eránt; 's éppen így gondolkodik az Anglus nemzet' egyenes itéletű része is, 's e' mindent jónak fog találni, a' mit Ministereinink a' *Legitimusság'* ügyiért tselekedni fognak. Osztan hisze' mi is lehetne Angliának hasznosabb és nyereségesebb, mint az, hogy a' Spanyol Király' hatalma minden Amerikai Spanyol tartományokban helyreállíttassék?“

Ezen heves megjegyzését egy kevés mérséklette későbbi levelében a' Kurir, így szollván: — „Mi nem erőstítettük azt, hogy az *Aacheni Congressus* éppen azon eszközöket tanátskozás alá fogja venni, mellyek ezen elpártolt Spanyol tartományoknak mehodoltattásokra kivántathatnak. Mi csak azt mondjuk és hiszszük, hogy a' Szövetséges Hatalmasságok azon feltételekért, mellyeket VII-dik Ferdinandus ezen tartományoknak a' megengesztelődésre nézve tett, közönségesen kezességet fognak valólni.

Ha ezt megtszelekszük a' Nagy Hatalmas-ságok, ezen tartományoknak azután semmi indító okaik nem fognak lenni arra, hogy a' magok pártoskodások mellett megmaradjanak; és minthogy ez a' támadás tsak kevés számú mesterkedőknek munkája volt, hízeltünk magunknak azzal, hogy az Amériikai nép az Aacheni Congressus' gondolkodása által megvilágosittatván, a' maga eddig követett vezéreit elhagyni 's az anya haza' jóval-lásait örömmel és ölelve elfogadni fogja."

A' *Kurirt*, mint látszik, afféle szavai által hevesítette vala fel 's indította a' *Morning Chronicle* ezen megjegyzésekre, hogy néki nem látszik, hogy az Amériikai Spanyol tartományok nagy bizodalommal viseltetnének a' nékiek ígértett *amnestia*hoz, gyanítván, hogy az ez által kijelentetett nyájasság, inkább tsak a' hányákat illetné, mint a' lakosokat. És továbbá: valyon VII-dik Ferdinandusnak az Amériikai tartományokhoz való legitimusi jussa emlegettetvén, nem elevenítették-e fel ez által IV-dik Károlynak Spanyolországhoz 's Amérikához való jusa? —

Ugyantsak a' *Morning Chronicle* azt is említi ezen alkalmatossággal *Paplo Morillónak* a' Veneczuelai Királyi fő vezérnek Madridba küldött tulajdon tudósításaiból, a' mellyeket 1817-ben Jan. 6-dikán még a' *Kadixi Mercantile Diarium* nevű újság is kiadott, hogy ezen fő vezér meghatározott módon kijelentette, hogy ő egész Új-Granadában egy olyan embert se' fogéletben hagyni, a' ki ezen revoluziónak kormányozására elegendő talentummal 's befolyással bírjon. Ezen tudósításában névszerént felszámolta *Morilló* azokat, kiket a' Carthagénai vagy Új-Granadai Vice-Királyságban halálra 's jovaiknak elvesztésére ítelt, 's azt tette szavai után, hogy ő a' reá bízott dolgot úgy végrehajtja, mint

Cortes és Pizarro végrehajtották azt, a' mi reájok volt bízva. Az ő tudósításában megnevezetett személyek' száma *százhuszonhatra* tétetett, kik minnyájan, vagyonyok, vagy elmébéli talentomaik, avagy pallérozodások által kitettző emberek voltak, 's a' kik, hogy annál tsufosabban essék megölettetéssek, hátulról lövettettek-meg, 's azután akasztófára köttettek vagy fejek vétetett. — A' *Morning Chronicle* Albának nevezi ezen Generális Morillót.

* *

Az *Augosturai* újabb tudósításokban olvassuk, hogy mihelyest Admirális *Brion* 4000 (ámbar nem 10,000) puskával, ugyan annyi patrontással, kardal, bajonéttal, 300 hordó puskaporral, 's 400 rekrutákkal oda megérkezett, *Bolívar* azonnal útnak indította *Gen. Marinot* egy sereggel *Cumana* városának megtámadására. *Brion* is elevezett ugyan oda, hogy azt a' tengerfelől szállja-meg. Egy más sereget *La-Guayra* ellen küldött-el *Bolívar*, melly az a' kikötőhely, hol a' Királyi sereg' tartalékjai, hajóji, magazinumai, 's ezeknek tengeri prédálóik tartozkodnak. Innen úgy látszik, hogy az insurgens vezérek megváltoztatták hadi plánumjokat; eddig mind tsak a' *Lanosokról*, térségekről, iparkodtak a' fő városra, *Caraccasra*, előnyomulni, most a' partoknál kezdik a' munkát a' városok 's kikötőhelyek ellen.

* *

Annak bizonyoságául, hogy melly nagy eltökéllettséggel dolgozzék a' Buenos-Ayresi Országlószék a' függetlenségnek meggyökeresítésén, azok a' Biztosok, kiket az Északi Amériikai Előülő, ház-tűz-látni, vizsgálódní, oda küldött volt, azt is beszélik, hogy munkába vétette az említett Országlószék minden politikai foglatú irásoknak, mellyek az Északi Amériikai szabad státusokban kinyomtatattak, lefordittatását, 's kinyomtatását, azért,

hogy ezekből a' függetlenség az odavaló népre is annál inkább kiterjedjen, 's átaljában, hogy a' közönséges tanulás gyökeresedjék.

Nagy Britannia.

Három Orosz fregátok, Laiskoy, Espaichnoy, és Provoinoy, mellyek hasonlóképpen Spanyolországnak adattattak, Portschnoutha megérkeztek, a' honnét Kadiks felé folytatják útjokat.

Mac-Gregonról, ki jó darab időtől fogva Irlandiában egy helyről más helyre járkált, 's közelebről Dublinban és Belfastban is megfordult, azt írják, hogy két hónap alatt egy egész önkéntvállalkozott rekrutákból álló expeditziót fog valamelyik Anglus kikötőhelyből Uj-Granada felé útnak indítani, melly már tsak névvel Spanyol tartomány, minthogy éppen tsak Karthagenában találtatik még benne Spanyol örzősereg. Mostanság nem várták az insurgensek egy embernek megérkezését jobban, mint a' *Max-Gregorét*.

A' Londoni Times újságlevelek erőssítik, hogy az öszszeszövetkezett Hatalmasságok a' nevezetes Amériki útasra Humboldt Sándorra bizták, hogy Déli Amérikanak erköltsi 's politikai állapotjáról, 's azon eszközökről, mellyek által ott a' békességet helyre lehetne állítani, készítsen valami munkát.

A' Ktrályné oly rosszúl érezte magát Sept. 17-dikén, hogy a' Princzek, Princzaszszonyok, és Orvosok, tsaknem el se' távoztak az ágya mellől.

Német Ország.

Ő Cs. K. Felségének Moguntziából lett elindulásáról, 's útjának további folytatásáról ezeket olvassuk: —“

„Ő Cs. Kir. Felsége minekutánna Sept. 24-dikén Moguntziában az Austriai és Pruszsus örzőseregeket megmustrálta volna, a' seregeknek szép karban való

állapotjával 's a' magok derék kimutatásával való Felséges megelegetését ki nyilatkoztatta; a' Vice-Kormányozót Báró Strauch F. M. Lajtnánt urat a' Vas Korona Rendnek nagy keresztjével, 's Pruszsus Inzsínör Májor Origni urat a' *Leopold* Austriai Császári Rend' Ritteri keresztjével, megajándékozta. Ezen nagy érdemekkel tündöklő Májor urat az a' szerentsétlenség érte vala Sept. 23-dikán, hogy a' midőn a' vár' erősségeinek megvizsgálásaközben Felséges Urunk előtt lovagolna, a' lovával elesvén, a' fejét megsebezte, de talám, mint látszik, nem veszedelmesen. —

„Moguntziából 25-dikben indult tovább ő F. ge Bingen felé a' Rénus vizén, egy Nassaui Hertzegi tsajkán, mellyen Császári zászlók lobogtak, a' Palatinus és Maximilian ő Cs. Fő Hertzegségekkel, Dániai Kresztely Kir. Hertzeggel, 's a' maga Udvarnokjaival egyetemben, a' városi áldást kívánó népnek jelenlétében, melly nagy sokasággal a' partra kigyült vala, 's a' melly közben az ágyuk' dörgése a' levegőt hasogatta. Ezen elindulás Németországnak egygyik legszebb pontján, 's a' legkedvesebb őszi napnak reggelén esett. A' partok mellett találtató hajók már előre nagy számmal kibérlettetvén 's ezen alkalmatosságra felékesítettvén, nem kevés diszesítésre szolgáltak ezen Felséges utozásnak.

„*Bieberbachhoz* érkezvén, itt kiszállott 's a' Nassaui Hertzegnél fölöstökömözött ő Cs. Felsége, 's 11 óraker tovább indult. A' szél igen kedvező volt, úgy hogy már 2-tődfél óraker *Winkelhez* érkezett ő Felsége, 's ott a' már várokozó Hertzegi szekerekbe kísérvél együtt beülvén, az úgynevezett *Johannisbergre* vette útját, a' honnét az egész Rheingau lakható. Itt ebédelvén, minden kísérvél együtt, a' hova tsatolta vala már most magát a' Nassaui Hertzeg is, ismét a' szározon folytatta útját

Rudesheimhoz, a' hol a' hajdan *Metternich* most *Ingelheim* Grófok *Burgját* (várát), szemléltette - meg, melly egy, mint tartják, éppen az Imperátorok' idejétől fogva fennálló régiség. Ezen *Burgot* annak mostani birtokosa, mostanság ezen épülethez egészszen hozzáillő módon lakhatóvá tette. Itt ö.F.ge 5 órájában a' Nassaui Hertzegtől, a' Palatinus ö Fő Hertzegségétől 's a' Dániai K. Hertzegtől bútsut vévén, útját *Bingen* felé folytatta a' hol meghált.

„Ö Felségének ezen Rénusi utozása egy tsupa öröminnepnek nevezethetik. A' partokat mindenütt a' magok örömeiket számtalanképpen nyilatkoztató nézők lepték-el. *Ellfeldnél* valami huszig való, szőlőfa levelekkel szépen megkoszoruzott tsajkák tsatolták magokat a' több kísérekhez, 's a' Császári tsajka mellett karikát formáltak. Ezen tsajkák közzül néhányakon fejer ruhás leánkák ültek, a' kik részint a' magok honnyi nótájokra készült enekeket hangitsáltak, részint az ott is kedves nép' énekét: *Gott erhalte Franz den Kaiser*, énekelték. *Rudesheimban* ezen alkalmatosságra készült szép Német dalt nyujtottak által ö Felségének az előkelőbb Polgárok' leányai. Estvére nem tsak *Bingen* városa világosított vala meg, hanem az általellenben lévő partokon is nagy tüzeket raktak a' lakosok, mellyek között különös éjjeli tekintetül szolgált *Ehrenfels* nevű régi vár, mellyet a' Nassaui Hertzeg belől az omlások között fával megrakatván, 's a' fát meggyujtatván, az omlások közül kilátszó lángok az éjjeli setétségben természetesen képzelgették, hogy mitsoda tekintete lehetett ezen és a' több itt találtatott váraknak, mikor a' harmintz esztendeig tartott hadakozásban a' tűz' prédájivá lettek. —

Sept. 26 - dikán reggel *Bingenből* ugyan tsak a' Rénus vizén tovább indul-

ván ö Cs. Felsége, elindulása előtt, *Bingen* mellett azt a' *Kloppenburg* nevű, 's a' Rénus mellett talám legnagyobb kiterjedésű váromladéket is megszemléltette, a' melyben V - dik Károly Császár még egész fényességgel lakott.

Napkeleti India.

Egy Anglus útnak jegyzései között, a' ki nem régen érkezett - meg Napkeleti Indiai utozásából, jeles előadás találtatik az ott szokásban lévő tigris-vadászatról, melly vadászat ott egy időtől fogva annyival szükségesebbé lett, hogy a' tigrisek nagyon megmérültek 's megsaporodtak. A' vadászok elefántokra ülnek. Egyre egyre 5 - tön 's 6 - ton is fel - ülnek ahozkészült ülőhelyre, mellyet toronynak neveznek. Előre - szagló kutyák botsáttatnak; ezeket nyomban követi a' vadászat-hoz jól néki tanított Elefánt, melly oly szaglással bír, hogy már meszsziőről megérzi a' tigris; a' midőn orrát felemelvén, nagyon vigyáz, hogy az ellenség véletlenül reá ne tsapjon. Ekkor a' vadászok a' hátán oly készülettel vannak, hogy akar melly szempillantatban tüzet adhassanak. A' kutyák a' vadnak néki botsáttatván, 's ez az elefántot meglátván, azonnal felágoskodik, száját eltátja, egygyet se' motzan, 's az elefántnak minden lépésekor kegyetlen orditást tesz'. Az elefánt azonközben egész addig közelit hozzá, míg az órával eléri, mellyet még mind felemelve tart. Mikor a' két állat egymást kegyetlenül nézi, a' vadászok a' tigrisre tüzet adnak — ez a' lövésre fére ugrik — ötöt ekkor az elefánt az orrával hirtelen felkapja, 's hasonló hirtelenséggel a' földhöz tsapja, 's halálra tapodja. Ezen vadászat közönséges 's oly kevésbé veszedelmes, hogy Anglus fő aszszonyságok is részesülnek benne.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

A' Felséges Urunk' ditsösséges neve' napja, melly az egész Monárkhia szíves ájtatossági innepnapja, itt a' fő városban valamint más esztendőkből úgy most is, az ő Felsége kinyilatkoztatott akarata szerint nem közönséges pompával ugyan, de szíves örvendezésekkel 's háládatos imátságokkal 's ájtatossággal szenteltetett a' mult vasárnapon e' hónap' 4-dikén. Szombaton estve minden theátrumokon, a' városiakban úgy, mint a' külső városiakban is, elénekeltetett a' népnek ezen kedves éneke: *Gott erhalte te Franz den Kaiser!* a' Wieni theátrumon pedig egy ezen alkalmatosságra készült előbeszéd által is magasztaltatott ezen nagy nap. Ezen estve minden theátrumaink szépen megvilágosítottak.

* *

Az italok' vámjára, 's a' belső tartományok közt a' vámfizetés alólvaló, kevés kivétellel lett felszabadítottassokra nézve, új határozások tétettek, mellyeknek summázatjuk ez: — Az alább megnevezett italokért való vámok a' külső határszéleken mindenütt egy formán fizetnek. A' Monárkhia' belső részein pedig, tudniillik az ó és az utóbb szerzett Austriai tartományok között, az alább megnevezendő italok a' vámtól egészen szabadon vitettethetnek, de a' vámlineáknál tsakugyan megvisitáltatnak, hogy látni lehessen nintsen-é a' szabad italok mellé oly portéka vagy ital is felpakkoltatva, a' miért még most vámot kell fizetni. Ezen szabadság alól azonközben kivétetnek: Magyarország, Erdély, Dalmátzia, Istria, 's a' Triesti és Fiumei szabad kikötőhelyek, 's a' Puntss-essentzia, Li-quörök, 's az égettborok (pálinkák), mel-

lyekért még mostanában tovább is fizetni kell a' vámot.

(A' többi következik).

* *

Az intereses Obligatzióknak sorsvonása folyó Oktober' 1-ső napján véghez menvén, a' 169-dik Series jött-ki, a' melly 1,597,212 forintot 4 krt, 's a' lezállított mérséklés szerint 25,172 ft. 30 $\frac{1}{2}$ kr. interestteszen. Az ebben kijött Obligatziók mind, külömbkülömb interesű Camerálisok, 's mennek a' 14,806 számú Obligatziótól fogva a' 15,605 számúig; mellyek közt a' 15,602 és 15,603 számú Obligatziók, a' tőke pénznek, melyről szollanak, tsak felerészével fordulnak benne elő. — A' kijött Obligatziókról különös laistrom adattatik-ki.

* *

A' közönséges szüret Austriában tegnap kezdődött-el. A' szollómívesek a' mustnak sokságával és jóságával mindenütt megelégednek: tsak azt ohajtják, hogy vásárosok is ily bőséggel talál-tassanak hozzá.

* *

Nemzeti Irói kötelességünknek tartjuk tisztelt Olvasójinkat azon nevezetes munkára figyelmetessé tenni, melyről szoll az itt következő —“

K ö n y v - H i r d e t é s.

Folyó esztendei Szent Mihály napján leszen *három száz* esztendeje, hogy Verbőtzi István *Három Törvény Könyve* Magyarországban a' birtok körül fenforgó perlekedésekben világos és az Ország Gyűlésén hozatott *Törvény* által Rendszabássá tétetett.

E' százados ünnepet Horvát Islván Ur, a' Nemzeti Museum mellett lévő Széchényi Országos Könyvtár Órzóje av-

val kívánta részéről meg tisztelni, hogy mindazokat, a' mik akár Verbőtzi István eredetét, életét és viszontagságait; akár pedig magát a' Hármos Törvény Könyvet, és ennek Törvényes bévételét bővebben 's hitelesebben meg esmérthetik, nagy költséggel, 's nem kisebb fáradsággal szerzett Gyűjteményéből imeztímű Könyvében a' Magyar Nemzet elébe terjeszti:

„Verbőtzi István Emlekezete, Mellyet a' Hármos Törvény - Könyv Törvényes Bévételének Harmadik Századára készített Horvát István, a' Széchényi Országos Könyvtár Őrzője a' Magyar Nemzeti Museum uellett. — I. és II. Kötet. Pesten 1818. 8-vo. A' tzm lapot ékesíti Verbőtzi István Keze Irásának rézbe vésetett mása.“

Azon kívül, hogy a' XVI. század kezdetének Történetei e' Könyvben új színben fognak megjelenni, számtalan eddig telyességgel nem esmért tárgyak fogják nevelni az igyekezet érdemét, mellyeket egyenként sok volna elő számlálni. Ez oka, hogy itten a' Könyvnek csak némelly vonásaiba ereszkedhetni.

A' Munkának *Első Kötete* négy szakaszokból áll. Az elsőben a' Verbőtzi Nemzetség eredete *Hunt* és *Pasnán* híres Vitézektől, kik Geysa Vezér alatt jöttek Magyar Országba, 's az ifju Szent István Királyt Vitéznek ütötték, lehoztik, különösen pedig a' *Kerepetzi* Nemből származó Verbőtzi István régi ősei, bár eddig atya nevét sem tudtuk, előszámláltatnak; a' másodikban Verbőtzi István élete 's gyermekeiben való elágazása leíratik, 's erköltsi caractere minden ellene támasztott vádok alúl egykoru Iratokból felmentetik; a' harmadikban

Munkái, és kiváltképpen a' Hármos Törvény-Könyv esmérte, a' *Consuetudo* és *Jus Consuetudinarium* magyarázatával együtt elő adatik; a' negyedikben a' Hármos Könyv törvényes Bévetele bébizonyíttatik, és a' munka belső érdemeiről egyenes ítélet tétetik.

A' *Második Kötet* a' Verbőtzi Nemzetség Diplomatóriumát és egyéb próbagyanánt szolgáló Iratokat fogja magában foglalni, hogy az Olvasó semmit vaktában elhinni ne kénszeríttessék.

Minékutánna a' Szerző semmi költséget és fáradságot nem kéméllett a' Kutfőknek és Segedelmeknek öszveszerzéseken, nem kételkedhetni, hogy a' jó szándékot bétűlő Hazafiak e' Munkának, melly a' Magyar Historiát, Törvényt és Polgári Szabadságokat olly közelről illeti, kinyomtatását Előfizetéssel eszközteni fogják. Az Előfizetés ideje Leopold napî Pesti vásáríg tart, 's maga az egész Munka Uj Esztendőre kiszabadúl a' sajtó alúl.

Előfizetni lehet 10 Rhénes forintokkal Váltó Tzedulában

Pesten az alúl írt Könyvárosnál; — *Debreczenben* T. T. Sárváry Pál Tanító Urnál; — *Egerben* az Érseki Könyvnyomtató Műhely Gondviselőjénél Haberl Urnál; *Szegeden* Kibling Könyvkötőnél; — *Kassán* Wigandt Otto Könyvárosnál; — *Pétsett* Gundl Maximilian Könyvkötőnél; — *Székes Fejérvárott* Lang Ádám Könyvkötőnél; — *Sopronyban* Wigandt Könyvárosnál; — *Posonyban* Landes Könyvárosnál.

Az Előfizetőknek neveik a' II. Kötet végén ki fognak nyomtattatni.

Pesten Szent Mihály hava 24-dikén 1818.

Eggenberger József,
Könyváros.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
October' 2-dikán $236\frac{1}{6}$ — 3-dikán $239\frac{1}{3}$ — 5-dikén $238\frac{3}{8}$ — forintot.